

خطبه اول

بسم الله الرحمن الرحيم نحمده على ما كان و نستعينه من امرنا على ما يكون و نؤمن به و نتوكل عليه و نستغفره و نستهديه و نعوذ به من شرور أنفسنا و سيئات أعمالنا و نصلی و نسلّم على سيدنا و نبينا ابی القاسم المصطفى محمّد و على آله الاطيبين الاطهرين ولا سيّما بقية الله فى الارضين.

توصیه به تقوا

اعوذ بالله من الشيطان الرجيم بسم الله الرحمن الرحيم «يا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ»^۱ عِبَادَ اللَّهِ أَوْصِيكُمْ وَنَفْسِي بِتَقْوَى اللَّهِ وَمَلَازِمَةِ أَمْرِهِ وَمَجَانِبَةِ نَهْيِهِ
همه شما نمازگزاران گرامی و خودم را به ذکر و شکر خداوند و به کسب تقوا در همه شئون و احوال زندگی دعوت و سفارش می‌کنم. امیدواریم خداوند راه‌های تقوا را به همه ما نشان دهد و از پارسایان و متقیان مقرر بفرماید.

یادآوری اصول پیش گفته در باب تجارت

بحث ما در احکام، آداب، اصول و ضوابط کار و تجارت و درآمدزایی بود که در خطبه‌های متعدد به این مبحث پرداختیم و قریب ۲۰ نکته و اصل کلیدی تاکنون مورد اشاره قرار گرفته است که امروز این قواعد و اصول را یادآوری می‌کنم و نسبت به مواردی از آن‌ها هم تأکیدی می‌کنم.
همان‌طور که در خطبه‌های متعدد ملاحظه کردید دین اسلام بر کار و تلاش و فعالیت اقتصادی و درآمدزایی تأکید دارد. اسلام انسان تبیل، کسل و کلّ بر دیگران را هرگز نمی‌پسندد. در منطق اسلام، آحاد مردم باید اهل کار و تلاش و فعالیت و نشاط اقتصادی و درآمدزایی باشند، هم برای تأمین مخارج زندگی خود تا جایی که از آن با عنوان عبادت و جهاد در راه الهی قلمداد شده است و فراتر از آن داشتن درآمد برای رسیدگی به دیگران، انفاق و انجام اعمال خیر هم که یک عبادت به شمار می‌آید. به‌طور کلی تبلی و کسلی یک امر ناپسند قلمداد شده است. اما کار و تلاش و

^۱. سوره توبه، ۱۱۹

فعالیت و نشاط اقتصادی باید در چارچوبی باشد که اسلام به این چارچوب اهتمام خاصی دارد. اگر جامعه‌ای هم به کار و تلاش و فعالیت و نشاط اقتصادی اهتمام بورزد و هم تلاش کند تا فعالیت‌های اقتصادی در همان کادر و چارچوبی که اسلام ترسیم کرده است کار او یک کار عبادی و دارای ارزش‌های خیلی فراتر از ارزش‌های مادی خواهد بود و زندگی مادی و دنیایی آن با آخرت گره می‌خورد. بار دیگر این قواعد و اصول اسلام که مبتنی بر عقل و منطق انسانی است را در این محضر شریف مرور می‌کنیم و اگر وقت شد به یکی از نکات نهایی هم می‌پردازیم:

۱. آشنایی با احکام و آداب کار

آشنایی آحاد مردم و فعالان اقتصادی با فلسفه، آداب و اخلاق کار باید در سبب آموزش و پرورش، دانشگاه و همه اصناف قرار بگیرد. آشنایی با منطق کار، احکام، آداب و اخلاق کار اقتصادی به‌عنوان اولین اصلی بود که در سال قبل روایاتی راجع به این اصل بیان کردیم.

۲. ضرورت دانش و مهارت‌آموزی مرتبط با شغل

ضرورت آشنایی با دانش، فن و مهارت مرتبط با کاری که می‌خواهد در جامعه انجام دهد. اگر مدیر یا سرمایه‌گذار یا کارگر یا تاجر یا پزشک یا معمار یا بنا است و در هر صنفی قرار دارد باید دانش و مهارت مرتبط با کار خود را بیاموزد. آن کار اصول و ضوابط و مهارت‌هایی نیاز دارد گاهی دانش و تخصص لازم دارد. این جزء وظایف متصدی آن شغل است تا کار او متقن و درست باشد و باید دائماً این مهارت‌ها و دانش خود را افزایش دهد تا امین مردم در این کار باشد که از مصادیق امانت است.

۳. رعایت استانداردها

رعایت امری که امروزه به‌عنوان استاندارد نامیده می‌شود که در این زمینه ما خیلی می‌لنگیم و هنوز اشکالات زیادی داریم. کالا و خدماتی که کسی به دیگری ارائه می‌دهد باید در چارچوب، ضوابط و استانداردهای مشخص و تعیین‌شده باشد تا در بازار اسلامی از وظایف کارخانه یا فعال اقتصادی شود.

۴. امانت‌داری و پرهیز از خیانت

این اصل مهم اخلاقی و فقهی است. وقتی کسی به کاری می‌پردازد باید در آن کار امین باشد و از هر نوع خیانتی در آن کار نسبت به مشتریان و ارباب‌رجوع پرهیز کند.

۵. لزوم وفای به پیمان‌های فی‌مابین

وفای به عهدها و پیمان‌ها است که آیات شریفه قرآن و اخبار متعدد و عقل سالم بشر می‌گوید به قول و قرار و عقد و توافق‌هایی که سپرده است پایبند باشد. وقتی کسی استخدام می‌شود در هنگام استخدام ضوابط اداری را تعهد می‌دهد که باید تا آخر پای این تعهد بماند. همین‌طور سایر عقود، عهدها و وعده‌هایی که انسان در کارها به دیگران می‌سپارد مشمول این اصل می‌شود.

۶. رعایت عدالت و انصاف

عدالت و انصاف به‌ویژه نسبت به طبقات محروم و کسانی که در معرض آسیب قرار دارند از اهم وظایف هر صنفی است. عدل و انصاف قانون عقلی است که ده‌ها روایت در بحث‌های گذشته برای این مسئله و دیگر نکات ملاحظه کردید.

۷. صداقت و راست‌گویی

مبنای کار اقتصادی مثل همه شئون زندگی باید بر صداقت استوار باشد. اگر کسی راست‌گو باشد راه را بر بسیاری از خطاها بسته است. دروغ کلید بسیاری از خطاها و لغزش‌های دیگر است.

۸. رعایت کرامت ارباب‌رجوع

کرامت مشتری و کسی که برای کاری مراجعه می‌کند باید مراعات شود. این که اخلاق نیکو در معاشرت‌ها و مراوداتمان داشته باشیم، سینه‌باز و اخلاق نیکو، رعایت شخصیت و کرامت دیگران، پرهیز از خشونت و توهین به کسانی که با ما کاری دارند به‌ویژه کسانی که در کارهای اقتصادی هستند از اصول مهم در امر تجارت و کار و تلاش است.

۹. ضرورت تسهیل در معاملات

آسان‌گیری، سهولت و سماحت نهمین اصل از این اصول می‌باشد. همان‌طور که در روایات دیدید مؤمن کسی است که اهل سماحت است. برای خودش سخت می‌گیرد اما با دیگران با سهولت برخورد می‌کند. اگر مبنای شما این بود که با دیگران با عفو و گذشت و آسان‌گیری رفتار کنید خدای متعال نیز در قیامت با شما رفتار آسانی خواهد داشت.

۱۰. اقاله نادم

اگر کسی در معامله و کاری که با ما انجام داد پشیمان شد طبق قانون حق ندارد بیاید و معامله را به هم زند اما اگر می‌بینید او پشیمان است و راهی دارد با او راه بیا و فسخ بکن ولو اینکه طبق قوانین فقهی هم جای فسخ خیار نباشد.

۱۱. اهل حسابرسی دقیق بودن

در کارهایتان اهل نوشتن و سند و حسابداری دقیق باشید. کارتان را روی اصول درست انجام دهید و مسامحه کاری نکنید. کارها را منضبط، مکتوب و طبق حسابداری مدون و پیشرفته امروزی تنظیم کنید.

۱۲. امهال معسر

اگر کسی نمی‌تواند و مشکل دارد به او مهلت دهید «وَإِنْ كَانَ ذُو عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ إِلَىٰ مَيْسَرَةٍ»^۲ البته مهلت دادن به شکل دیرکدهایی که وجه شرعی ندارند نباشد که گاهی بانک‌ها انجام می‌دهند و حرام است. چیزی که اسلام می‌فرماید این است که اگر کسی ورشکست شده و مشکلی در کارش پیدا کرده است با امهال با او رفتار کن و به او مهلت بده و با او همراهی کن تا گره از کار او باز شود.

۱۳. پرفروشی و ایفای کیل

کیل را تام و پیمانانه را چرب‌تر بگیر که در آیات و روایات بود.

۱۴. نماز و ذکر و دعا و عبادت در کار

ضمن اینکه اگر کار و فعالیت اقتصادی در چارچوب قوانین عقلی، انسانی و اسلامی قرار بگیرد خود کار عبادت است. اما درعین حال اسلامی که می‌گوید کسی که برای تأمین نیازهای اقتصادی خویش کار اقتصادی می‌کند مثل مجاهد راه خداست و درآمدی که گره‌گشایی از کار دیگران کند خود یک عبادت است، اما اسلام می‌گوید عبادت و ذکر و توجه به خدا و نماز را هم در متن کار خود بگنجانید. بازار اسلامی بازاری است که وقت اذان و نماز بازاریان و مشتریان به یاد خدا به مسجد و به نماز پناه می‌آورند. «رِجَالٌ لَا تُلْهِيهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ

^۲ - سوره بقره، آیه ۲۸۰: و اگر بدهکار تنگدست باشد، تا زمان توانگری او انتظار بکشید.

اللَّهُ»^۳ این‌ها گروهی هستند که در قرآن کریم مورد تمجید قرار گرفته‌اند. مردان بزرگی که تجارت و خرید و فروش آن‌ها را از نماز و ذکر خدا و عبودیت بازنمی‌دارد. ذیل این آیه شریفه روایتی وارد شده است که می‌فرماید ذکر الله در آیه شریفه نماز است. آن‌هایی که کار و کسب و تجارت آن‌ها را از نماز بازنمی‌دارد و آنان نماز را مهم می‌دانند. البته در ادارات و مانند آن وقتی نماز اقامه می‌شود باید به حد تعیین شده اکتفا کنند. معنا ندارد بیش از ده دقیقه یک ربع اختصاص دهند. معنا ندارد مثلاً یک ساعت وقت مردم را به نماز اختصاص دهند. اصناف و بازاریان به حضور در مسجد باید توجه کنند. اینجا نمی‌شود الزام و اجبار کرد بلکه باید خود آحاد جامعه برخیزند و خودشان عشق به نماز، یاد و راز و نیاز با خدا در وجودشان باشد تا وقتی صدای اذان می‌آید این سرورش غیبی آن‌ها را به نماز و مسجد فراخواند و آن‌ها هم آن را اجابت کنند. این مطلب در روایات هم آمده است:

پیامبر اکرم (ص) فرمودند: «مَنْ قَالَ حِينَ يَدْخُلُ السُّوقَ سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَ لَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَ يُمِيتُ وَ هُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ أُعْطِيَ مِنَ الْأَجْرِ بَعْدَ مَا خَلَقَ اللَّهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ»^۴

امام صادق (ع) فرمودند: «مَنْ ذَكَرَ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ فِي الْأَسْوَاقِ غَفَرَ لَهُ بِعَدَدِ أَهْلِهَا»^۵ در روایتی دیگر فرمودند: «مَنْ قَالَ فِي السُّوقِ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ أَلْفَ حَسَنَةٍ»^۶

روایت می‌فرمایند: کسی که همراه این که دادوستد و خرید و فروش و کار می‌کند به موقع و به تدریج ذکر الهی را بر زبان دارد، می‌گوید لا اله الا الله، صلوات بر محمد و آل محمد می‌فرستد. در قالب ذکرها دل خود را با توجه به خدا روشن و آباد می‌کند به عدد اهل آن بازاری که هستند خداوند برای او مغفرت پیش‌بینی می‌کند و خدا هزار حسنه برای او می‌نویسد. برای اینکه طبیعت کار دنیایی ما را از آخرت غافل می‌کند و گرم خرید و فروش است و دنبال سود زیاد است در متن این کار دنیایی اگر گاهی دل پر کشید به سوی خدا و ذکر گفت، شهادت به وحدانیت خدا داد و صلواتی فرستاد می‌فرماید: خداوند هزار حسنه برای او می‌نویسد. وقتی کسی جدایی نشسته است برای عبادت آن

^۳ - سوره نور، آیه ۳۷: مردانی که هیچ تجارت و خرید و فروشی آنها را از یاد خدا مشغول نمی‌کند.

^۴ - شیخ حر عاملی، وسائل الشیعه، ج ۱۷، ص ۴۰۹

^۵ - همان

^۶ - همان، ص ۴۱۰

هم ارزش دارد اما وقتی که کسی در متن کار اقتصادی و فعالیت اجتماعی باز هم به یاد خدا است و ذکر می‌گوید و توجهی به باری تعالی می‌کند این در پیشگاه خداوند متفاوت است. قصه مفصلی دارد، در وسایل الشیعه هم نقل شده است که الآن فرصت بیان آن نیست شاید در خطبه‌های دیگر عرض کنیم. پیامبر خدا (ص) دلش به حال صحابی مهاجری که اهل صفه و فقیر بود سوخت و حضرت جبرئیل دو درهم داد که به او دهد تا با آن کار کند. پیغمبر الهی این دو درهم را به این آقا داد و این فرد آن قدر درآمد پیدا کرد که غرق در دنیا شد که دیگر وقت نمی‌کرد در نماز پیامبر شرکت کند. پیامبر خدا هر وقت از او عدم حضورش در نماز را می‌پرسید او برای عدم شرکت در نماز عذر می‌آورد. همین آدم مقید به نماز، حالا که غنی شده بود امور عبادی را کنار گذاشت. پیامبر خدا به جبرئیل عرض کرد که چنین شده است. جبرئیل پرسید که خیرش در چیست؟ پیامبر فرمود: خیرش در این است که چنین غافل نباشد. آن دو درهم را از او گرفت و حال و وضعش به حال قبلی‌اش برگشت.^۷ این بخشی از قواعدی بود که عرض کردیم و مواردی هم اضافه کردیم ان شاء الله در خطبه دیگر این مباحث سلسله وار را جمع خواهیم کرد. خدایا ما را از وفاداران به ارزش‌ها و مقررات اسلامی و رعایت کنندگان آن‌ها در کسب‌وکار و تجارت و فعالیت‌های زندگی مان قرار بده.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكُؤْتَرَ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ^۸

^۷ - علامه مجلسی، حیات القلوب، ج ۱، ص ۵۷۸

^۸ .سوره کوثر

خطبه دوم

اعوذ بالله السميع العليم من الشيطان الرجيم بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله رب العالمين بارئ الخلائق اجمعين ثم صلاة و السلام على سيدنا و نبينا و حبيبنا ابى القاسم المصطفى محمّد و على مولانا على بن ابيطالب و على الصديقة الطاهرة فاطمة الزهراء و على الحسن و الحسين سيدى شباب اهل الجنة و على أئمة المسلمين على بن الحسين و محمد بن على و جعفر بن محمد و موسى بن جعفر و على بن موسى و محمد بن على و على بن محمد و الحسن بن على و الخلف القائم المنتظر ساسة العباد و اركان البلاد و ابواب الايمان و أمناء الرحمن و سلالة النبين و صفوة المرسلين و عترة خيرة رب العالمين صلوات الله عليهم اجمعين.

توصیه به تقوا

اعوذ بالله من الشيطان الرجيم بسم الله الرحمن الرحيم «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ وَ لَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ»^۹ عِبَادَ اللَّهِ أَوْصِيكُمْ وَ نَفْسِي بِتَقْوَى اللَّهِ وَ مَلَازِمَةِ أَمْرِهِ وَ مَجَانِبَةِ نَهْيِهِ وَ تَجَهُّزُوا عِبَادَ اللَّهِ فَقَدْ نُودِيَ فِيكُمْ بِالرَّحِيلِ^{۱۰} وَ تَزَوَّدُوا فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَى^{۱۱}

همه شما نمازگزاران گرامی و خودم را به پرهیزگاری و تقوای الهی توصیه می‌کنم.

امیر مؤمنان در خطبه متقین بیش از صد وصف و ویژگی برای انسان‌های باتقوا و پارسا برشمرد. تا آنجا که فرمودند: شب و بخشی از شب‌هنگام شخص متقی به راز و نیاز با خدا و قرائت قرآن و اظهار خضوع و خشوع در پیشگاه خداوند سپری می‌شود: «أَمَّا اللَّيْلُ فَصَافُونَ أَقْدَامَهُمْ تَالِينَ لِأَجْزَاءِ الْقُرْآنِ يُرْتَلُونَهَا تَرْتِيلاً»^{۱۲} تمام قامت بخشی از شب را می‌ایستد و به راز و نیاز با خداوند می‌پردازد. اما این انسان که از عبادت شب نیرویی را دریافت کرده است روز

^۹ - سوره آل عمران، آیه ۱۰۲.

^{۱۰} - نهج البلاغه، خطبه ۲۰۴.

^{۱۱} - سوره بقره، آیه ۱۹۷.

^{۱۲} - سید رضی، نهج البلاغه (صبحی صالح)، خطبه متقین، شماره ۱۹۳، ص ۳۰۴.

آبادی هم دارد: «أَمَّا النَّهَارُ فَحُلَمَاءُ عُلَمَاءُ أَبْرَارٌ أَتْقِيَاءُ»^{۱۳} این نیروی بزرگ معنوی، روز او را روز روشن و آبادی کرده است. انسان‌های متقی در روز عالمان حلیم هستند. هم دانای در کار هستند و هم در ارتباطشان با مردم صاحب حلم، صبوری و بردباری هستند. انسان‌های نیکوکار هستند و به همان اندازه که از دست آن‌ها برمی‌آید از دیگران دستگیری می‌کنند، مستمند را حمایت و به درد دیگران توجه می‌کنند.

آن نیروی عبادت شبانه، این قدر انسان را در روز دنواز و جذاب می‌کند. چنین شخصی اولاً: دانشمند و خردورز است؛ ثانیاً: صبور و شکيبا است، در کشاکش سختی‌ها بردبار است و سبک نیست که از جا در رود؛ ثالثاً: اهل کار خوب است و دنبال شر نمی‌رود و در دستگیری از دیگران پیشگام است؛ رابعاً: دارای تقوا و خداترسی است. آن قدر تحت تأثیر تقوا و نماز شب و عبادت خداوند است که دیگران فکر می‌کنند که او مشکلی دارد که چنین به دیگران خدمت می‌کند و توجه به خداوند دارد. در ادامه امیر المومنین (ع) می‌فرماید می‌دانید اشکال فرد متقی چیست؟ مشکلی این است که دیگران در غفلت‌ها به خوشی‌های بیجا مشغول هستند اما این انسان خداترس و باتقوا در وجودش عشق و خوف دیگری موج می‌زند، آن عشق و ترس الهی است که او را از دیگران متفاوت کرده است. خدایا ما را از این گروه انسان‌های پارسا مقرر بفرما.

برای همه شهدا، شهدای انقلاب اسلامی، مدافع حرم، دفاع مقدس، جبهه مقاومت اسلامی، امام شهدا و همه درگذشتگان و درگذشتگان از این جمع طلب علو درجات داریم با تقدیم صلواتی بر محمد و آل محمد.

مناسبت‌ها

آنچه به صورت مختصر در این خطبه مورد بررسی کوتاهی قرار خواهد گرفت حوادثی است که در کشور ما رخ داد که در قالب اعتراضاتی بود و در خیلی از مواقع با دخالت اغراض شیطانی و بیگانگان به اغتشاش، تخریب و تعرض به مقدسات انجامید و روز ۱۹ دی هم مقام معظم رهبری یک سخنرانی و تحلیل جامعی ارائه فرمودند.

۱. تحلیل و بررسی اغتشاشات اخیر کشور

در ابتدا به تحلیل و بررسی اغتشاشات اخیر کشور می‌پردازیم و در ادامه به اقدامات مورد نیاز برای مقابله با این تهدیدات اشاره می‌کنیم:

چالش‌ها و گسست‌های درونی پیش روی نظام اسلامی ایران

امروز من هم در چند محور نگاهی به تحلیل این ماجرا خواهم داشت.

نکته اول در تحلیل این حوادث این است که حتماً در درون نظام اجرایی، تقنینی، اداری، قضایی و همه آن‌هایی که در کشور کار و مسئولیت دارند نقطه‌ضعف‌هایی وجود دارد و این نقطه‌ضعف‌ها را نباید بی‌پوشانیم و مورد بی‌توجهی قرار دهیم. هم‌چنین این نقطه‌ضعف‌ها را نباید ابزار بحث‌ها و کشمکش‌های جناحی و سیاسی قرار دهیم. شناخت این‌ها مهم است و در وهله بعد درصدد معالجه درست و منطقی این‌ها برآمد. اگر در این زمینه بخواهیم به نکاتی اشاره کنیم می‌توان سلسله‌وار این موارد را برشمرد. قبل از بیان این نکات، لازم به یادآوری است که این‌ها همه چالش‌ها و گسست‌هایی است که باید معالجه شود. معنایش هم این نیست که حجم این‌ها بالاست یا در مقایسه با سایر کشورها خیلی بحرانی است. اما این‌ها ولو کم آن‌ها هم خطرناک است و در جامعه اسلامی همه باید به این‌ها حساس باشیم و بدون تعارف و رودربایستی به حل این امور بیندیشیم هم مردم، هم مسئولان و همه طبقاتی که در این زمینه‌ها مسئولیتی داریم. نقاط ضعف و چالش‌هایی که در این زمینه کشور ما با آن‌ها روبرو است عبارت‌اند از:

۱. فاصله ارتباطی و طبقاتی بین مسئولان و مردم

فاصله مسئولان و مردم و اسیر تجملات و تشریفات شدن توسط مسئولان خطرناک است. قطعاً اگر کشورمان را با خیلی از کشورها مقایسه کنیم وضعیت در اینجا خیلی نسبت به کشورهای دیگر بهتر است. شما دستگاه حاکمه ایران را با همین سعودی‌ها، با آمریکایی‌ها و با خیلی از کشورهای دیگر که غرق در عیاشی‌ها و فسادهای بی‌حد و حساب هستند مقایسه کنید. اما درعین حال نباید این مقایسه ما را فریب دهد. ما نظام اسلامی هستیم و مسئولان ما در همه سطوح و طبقات نباید دچار تجمل، تشریفات، اسراف‌کاری و هر چه که فاصله مردم و مسئولین را بیشتر می‌کند شوند. باید به حداقل ضروری اکتفا کرد. این خطر را ما باید مهم بشماریم. روی این نکته هم نباید تعارف کنیم. فرهنگ تجمل و تشریفات که گاهی بعضی از مسئولین داشتند و دارند یک سم مهلک است که باید معالجه شود.

۲. وجود فاصله طبقاتی بین مردم

اگر قشری ببینند که فاصله آن‌ها با داراییان خیلی زیاد است و به رخ آن‌ها هم کشیده می‌شود که این یک امر بسیار مذموم از دیدگاه اسلام است احساس خطر می‌شود. باید هم مردم و هم مسئولان در برنامه‌ریزی‌ها به این مسئله توجه کنند. البته همه جوامع طیف و طبقات دارند اما فاصله‌های زیاد و به رخ کشیدن ثروت خطر دیگری است.

۳. فساد و اختلاس

فساد و اختلاس نباید بحث جناحی و این و آن شود. فساد و اختلاس و لو کم آن هم زیاد است. باز هم عرض می‌کنم همین را شما مقایسه کنید با دستگاه‌های فاسد عیاش حاکمان شیطانی دنیا که اصلاً قابل قیاس نیست. ولی در نظام اسلامی فساد و اختلاس خصوصاً آنجا که حالت باندبازی پیدا می‌کند و شبکه شده در مراکز مهم نفوذ می‌کند یک خطر بزرگ است که باید رویش حساس بود و قاطعانه آن را معالجه کرد.

۴. خطر اختلافات بین جناح‌ها و مسئولین

اختلافاتی که بین جناح‌ها و مسئولین است، اختلافات کشنده‌ای که دائم همدیگر را بزنند بخصوص آنجایی که از مقررات، قوانین و فرامین رهبری عبور کنند طبعاً مردم را ناامید و حساس می‌کند.

۵. وجود ضعف‌هایی در نظام برنامه‌ریزی و اداری

ضعفایی که ما در مدیریت و نظامات اداری و برنامه‌ریزی‌هایمان داریم. علیرغم کارهای زیادی که شده است و باید قدردان آن همه خدماتی که نظام اداری، کارکنان و مسئولان خدمت ما انجام می‌دهند و رهبری هم روی آن تأکید دارند بود اما موارد کمی هم ما نداریم که ما دچار نظام ضعف برنامه‌ریزی و اداری هستیم.

۶. عدم تبیین درست انقلاب حالات قبل از انقلاب و امروز انقلاب

دستاوردهایی که انقلاب داشته است امر مهمی است. ما نظام وابسته به غرب بودیم. همه زندگی‌مان در دست بیگانگان بود. بعداً انقلاب با همه این فراز و نشیب‌هایی که داشته است آن همه شاخص توسعه و پیشرفت را رقم زده است. در علوم و دانش‌های مختلف، شاخص‌های گوناگون رشد و توسعه‌ای که ما داریم در فضای مجازی کم شمرده می‌شود. از طرف دیگر هم چیزهای پوشالی رژیم سرتاپا غرق در فساد و جریان‌های فاسد در حال برجسته شدن است. این موارد نیاز به تبیین و توجه دارد.

۷. فقر آشکار و نهان

سطح زندگی قطعاً نسبتاً به قبل بالاتر آمده است اما در عین حال دچار شاخص‌های فقر هم هستیم که کم هم نیست.

۸. عدم توجه به اعتراضات و نقد منصفانه

اگر ما به اعتراض و نقد توجه نکنیم و پیام‌های اعتراضات مورد غفلت قرار گیرد از خطرهایی است که انقلاب را تهدید می‌کند.

۹. حاشیه روی‌های بیجا

اینکه مسئول بلندپایه یا دون‌پایه‌ای در مناظرات انتخاباتی یا در شرایط دیگر دنبال حاشیه‌سازی بروند و حرمت‌شکنی کنند. این مقوله‌ای است که برای جامعه یک سم مهلک است و در مواقعی مسئولان ما در دام این موارد قرار می‌گیرند.

۱۰. عدم توجه به اقتصاد مقاومتی

ما به اقتصاد مقاومتی در شرایط و بحران‌های بین‌المللی توجه نکنیم. البته خیلی از کشورهای دیگر با مشکلات اقتصادی مواجه هستند و ما در شرایط یک انقلاب بزرگ با این هیمنه عظیم جهانی هستیم. باید خط اقتصاد مقاومتی که رهبری این قدر روی آن تأکید می‌کنند و بی‌توجهی به آن باعث مشکلات زیادی می‌شود مورد توجه قرار گیرد.

۱۱. عدم توجه به نیازهای نسل جوان

عدم توجه به نیازهای نسل جوان در ازدواج، مسکن، کار، ورزش و نشاط درست اجتماعی که لازم دارند.

۱۲. ناامید سازی مردم به خاطر قصورها و اشتباهات

این سلسله اموری است که به خودمان برمی‌گردد. بخشی از آن‌ها به مردم، مسئولان فرهنگی، نهادها، دانشگاه‌ها، حوزه، آموزش و پرورش، دولت و هم مجلس به همه برمی‌گردد و ممکن است که کم‌وزیاد داشته باشد. این که ما قوانین را مراعات نکنیم، حرمت‌شکنی کنیم، اختلاف‌افکنی کنیم، خط قرمزهای ارزش‌های انقلاب اسلامی، رهبری و ولایت که مهم‌ترین اصل در نظام الهی است را کم بشماریم این‌ها منجر به اشکالاتی می‌شود.

اقدامات غرض‌ورزان نسبت به انقلاب

البته عوامل خارجی را نباید کم شماریم. این فهرست بلندبالایی است که اشکالات ماست و باید معالجه شود. اما فهرست خیلی بلندتری از غرض‌ورزی‌ها، کینه‌ورزی‌ها و اقداماتی که انجام می‌دهند وجود دارد که مهم‌ترینشان این‌هاست:

۱. طرح‌ریزی برای مقابله با گفتمان انقلاب در دنیا

طرح جامعی که غرب پایه‌ریزی کرده است تا نگذارد گفتمان استقلال و انقلاب در دنیا پا بگیرد. یعنی نمی‌خواهند خط نو و جدیدی در برابر استکبار جهانی شکل بگیرد. این طرح جدیدی نیست و همیشه دنبالش بودند و طرح‌ها و شکل‌های متنوعی هم دارند. همین حرکتی که بیاید سوار موج نقد و اعتراضی شود که ممکن است خیلی از خواسته‌های آن‌ها هم حق باشد و جمعی بیایند و آن را ابزاری قرار دهند برای تعرض به مقدسات، از نقشه‌های متعددی است که در طول این دهه‌ها ما آن را تجربه کردیم.

امروز یک آدم پرورتز یا به عبارت دیگر یک آدم کم‌عقلی آمده است که خیلی صریح همه حرف‌ها را می‌گوید. پایتخت اسرائیل غاصب را به قدس می‌آورد، در برابر انقلاب اسلامی شفاف می‌گوید، اعتراضاتی هم که شد و منجر به پاره‌ای از اغتشاشات شد رسماً شورای امنیت تشکیل می‌دهد و رسماً می‌گوید که من دخالت می‌کنم. اما وقتی ما این سخن را از رهبری شنیدیم که رهبر بزرگ ما می‌فرماید ما سال‌های قبل شما را از ایران بیرون کردیم و امروز شما را از منطقه بیرون کردیم و کارها و شیطنت‌های شما هم از دید ما مغفول نخواهد بود حتماً این شیطنت و فتنه‌انگیزی شما تقاص خواهد شد، همه ما احساس غرور کردیم.

۲. حضور همه غرض‌ورزان در فتنه اخیر

در این حوادث فتنه‌انگیز آمریکایی‌ها، اسرائیلی‌ها، سعودی‌ها و چند کشور حقیر دیگر هم آمدند. سلطنت‌طلب‌ها و ضدانقلاب‌ها که از این انقلاب زخم خورده‌اند آمدند تا شرایط را غبارآلود کنند و آن فتنه‌ها را به وجود بیاورند.

۳. خواسته اصلی دشمنان انقلاب اسلامی

باید بدانیم تا ما از اسلامان برنگردیم و تا از استقلال و انقلابمان دست برداریم آمریکایی‌ها و غربی‌ها از سر ما دست برنمی‌دارند. آن‌ها یک روز انرژی هسته‌ای را بهانه می‌کنند، یک روز موشک‌های دفاعی ما را بهانه می‌کنند، یک روز احکام اسلام را بهانه می‌کنند و هر روز یک بهانه‌ای خواهند داشت. امروز هم در برجام علیرغم همه مسائلی

که تشریح شده است و می‌دانید و گفته شده است باز آمریکایی‌ها هر از چند گاهی بهانه‌ای درمی‌آورند و به اصطلاح دبه‌ای درمی‌آورند. هر بهانه‌ای هم شما از آن‌ها بگیرید حتماً یک بهانه دیگر خواهند آورد و از شما راضی نمی‌شوند. آن چیزی که آن‌ها از ما انتظار دارند این است که ما از همه شهدا و از همه ارزش‌های اسلام و انقلابمان دست‌برداریم.

۳. اقدامات اساسی در برابر چالش‌های مذکور

برای مقابله با این چالش‌ها نیاز به اقدامات اساسی احساس می‌شود که فهرست‌وار عرض می‌کنم:

۱. لزوم مرتفع ساختن ضعف‌های داخلی

امروز باید از یک جهت همه دستگاه‌های فرهنگی، دولت و مسئولان تلاش کنند ضعف‌های داخلی را مرتفع سازند.

۲. حضور با بصیرت و هوشیارانه مردم در همه صحنه‌ها

حضور مردم در صحنه و آگاهی دقیقشان نسبت به انقلاب و آینده‌شان در برهه‌های اخیر و امواج سهمگین ناامنی در جهان، ایران را به جزیره امن تبدیل کرده است. نقشه ریختند، دنبال کردند و دنبال هم خواهند کرد. در این زمینه راه درست این است که آحاد ملت در همه صحنه‌ها بصیر و هوشیار حضور داشته باشند. ملت ما در این ایام دهه بصیرت و در برابر این اغتشاشات حضور چشمگیر و خیره‌کننده از خود نشان دادند. آنچه در قم اتفاق افتاد که به صورت خودجوش و ناگهانی بود. در بسیاری از شهرهای دیگر هم همین‌طور بود و از همه این عزیزانی که در استان، در میبد و در این صحنه دفاع از انقلاب حضور پیدا کردند باید تشکر کرد.

۳. لزوم اقدامات اساسی مسئولان برای انتقادپذیری و مقابله با اغتشاش

مسئولان باید تلاش کنند و کارهای فرهنگی عمیق‌تر برای مقابله با اغتشاش و پذیرش نقد انجام دهند. این دو نکته کلیدی در کنار هم باید مورد توجه قرار بگیرد و به فضل خدا این ملت و مسئولان و این جامعه بیدار ما، اشکالات را رفع خواهد کرد. همچنین در برابر بیگانگان قد علم خواهد کرد و همه آرزوهای آن‌ها را همراه خودشان به گور خواهد فرستاد.

نسئلك اللهم و ندعوك باسمك العظيم الاعظم الاعز الاجل الاكرم يا الله و... يا ارحم الرحمين، اللهم ارزقنا توفيق الطاعة و بعد المعصية و صدق النية و عرفان الحرمة، اللهم انصر الاسلام و اهله و اخذل الكفر و اهله، خدایا دل‌های ما را به انوار ایمان روشن بفرما، اعمال ما را قبول بفرما، توبه، انابه و عبادات ما را مورد لطف و کرمات خود قرار بده،

گناهان ما را ببخش، آسیب‌ها را از جامعه ما دور بدار، نسل جوان ما را به اوج عزت، ایمان و افتخار برسان، همه مخاطرات را از کشور و امت اسلام دور بدار، شر دشمنان اسلام به‌ویژه اسرائیل غاصب را از سر همه مرتفع بفرما، شر تکفیری‌ها، داعشی‌ها و تروریست‌ها را به خودشان بازگردان، ما را از همه خطرات مصون بدار، باران رحمت و برکات را بر ما نازل بفرما، مشکلات اقتصادی کشور را مرتفع بفرما، مسئولان ما را به انجام وظایف، خدمات صادقانه و الهی‌شان آشنا و موفق بدار، مریضان ما، مریضان مدنظر و جانبازان را شفا کرامت بفرما، مسلمانان مظلوم بحرین، یمن، عراق، سوریه، میانمار و دیگر مسلمانان مظلوم در اقصا نقاط جهان را نجات کرامت بفرما، اموات و درگذشتگان ما، درگذشتگان از این جمع و تازه درگذشتگان را غریق بهار رحمت بفرما، ما را با نواقص خودمان آشنا بفرما، ارواح تابناک شهیدان، شهیدان اسلام و انقلاب اسلامی، شهیدان دفاع مقدس، شهیدان مدافع حرم و مقاومت و بین‌الملل اسلامی شهیدان این جمع و امام شهدا را با شهدای کربلا محشور بفرما.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ اللَّهُ الصَّمَدُ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ^{۱۴}

^{۱۴}. سوره اخلاص